



„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
Kmetovalec za naročnike Soče Vse 1. f. 2—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse leto f. 3.—Pol leta f. 1.60

Pri oznakih in ravno tako pri „poslanih“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za večje številke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere“ 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolence v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Naša vzajemna beda.

Slovan v Bosni, Hercegovini i Bolgariji se je čez vse naveličal večstoletnega tlačanja i krvoločnosti turške sile. Za krst častni i slobodu zlatnu, dvignil je orožje proti krutemu sovragu; dvignil je tužni Slova ne barjak, napisom: „sloboda!“ „osveta!“ Ustal je tlačeni narod, da zopet pokaže svetu, kako britko čuti krivico vboja raja; da svetu pokaže s krvavimi žrtvami, kako zdihuje i hrepeni po svobodi in pravici. Vzdignil se je naš brate doli na jugu, da svetu pokaže, kako strašno gorje še eksistira v devetnajstem stoletju za lovana pod turško komando; da svetu pokaže brez zagrinjala bočno srce za tužno i zatirano očetnjava, za kojoj stavi svojo največjo žrtev — življenje, na altar.

Z ustaši simpatizira vsak pravicojuben človek; da, smelo rečemo, skoraj vsa civilizirana Evropa, razun privrženikov „N. Fr. Pr.“ in Ljubljanskega „Tagblatt.“ Boljše je, da o teh pretiranih Prusijancih molčimo. Vsaj poznamo tista po k roka nju!

Ustaši potrebujejo nagle pomoči, katero pričakujejo z vso pravico najprvo od Črnogore i Srbije s tem, da se brez odloga vzdigniti državi do zadnjega moža proti Turčinu. A žalibože! tudi tem dvema državicama velja naslov: „Naša vzajemna beda.“ Evropska diplomacija menda njima pridržuje pravično orožje proti tlačitelju.

Dovoljeno je nabirati milodare za uboge ustaše oziroma njihove žene, otroke i starčke, pribegle na avstrijski terén. Mi Slovenci i Hrvatje tem siromašnim tlačnim ustašem, po krvi i mljeku bratom, vsakojake pomoči ne smemo odreči. Kdor bi se teh siromakov ne usmilil, ki toliko trpe za svoj narod i za svoje domovine, kdor bi je zdaj zapustil brez pomoči, bil bi tak človek krvnik svojega brata — izdajca svojega naroda.

Ako pogledamo v knjigo tužne jugoslovanske zgodovine, čitali bomo, da nas je spremljalo vedno le gorje; gorje, ki je trdo oklepalo vse Jugoslovane brez razločka.

Ako pogledamo se zdravim očesom v historično čisto zrcalo, koje nam vsega kaže podoba brez laži, videli bomo, da ravno Jugoslovani nosimo vzajemno narodno bedo do današnjega vremena. Isto tako lahko za-

pazimo, da vse okolnosti na to dozorevajo, da se tlačeni otrese tlačitelja. Kakor rečeno: za to skrbi duh časa.

Gorje, ki se je rodilo vsem Jugoslovanom brez razločka, stavimo na leto 1356; takrat, ko je kruti Turčin prvič stopil pri Helespontu na evropska slovanstva tla. V ovem letu se je pričela ona strašna nesreča i beda, ki tlači večino Jugoslovanov v železnem sužništvu ješče danes. Hude posledke divje turške sile preteklih stoletij pa čuti vsa Jugoslovanstvo brez razločka, tudi mi Slovenci. Še pred malo desetletji bili jesmo tlačeni vsi jednako, od jednacega krutega vraga — Turka.

Istina, Slovenci smo se pred Turkom nekoliko odpahnili, pa rana katero nosi naš brate doli na jugu, tudi nas peče in skli. Strupena turška gnja, katera grize na bratovem sreu, grize tudi na našem. Gorje i bolj nosi brate z bratom. Pa, vsaj se bolnemu možu uže noge lomijo; črni grob zija mu vže nasproti. Oj stari bolni mož! padel boš! padel kmalo! padel za zmiraj!

Baral morda bode eden ali drugi naših čitateljev: Kako je vendar to, da se Slovanu od nekdaj od tuje barbarske sile v lastni hiši, na lastnih tleh nezasišana krivica godi? Kakšne dušne lastnosti mora vendar Slovan imeti, da ima barbar tako malo respektja pred njim? Vže Nestor nam ve povedati: da je Slovan odkritosrčen, tih i krotek; priprostost i zaupljivost mu je prirojena, da mu je skoraj na obrazu bereš; sladnič pa je še do skrajne mere potrpežljiv. Te in enake mile lastnosti Slovana bile so divjemu Azijatu, Turku, za njegovo ropanje in krvičeljno srce prav po godu.

Zgodovina nam daleč svedoči, da se je Slovan vselej samo branil turški nečloveški sili. Posebno v petnajstem stoletju, mogel je biti vedno na braniki za svojo domovino i imovino. Kaj je mati slovanca Turčinu zakrivila, da jej je nježna deca od prsi odtrgal, na komade razsekal ter psom razmetal? Kaj je naš brate Srbini Turčinu zagrešil, da je l. 1389 na Srbsko zemljo pridivjal, da je mogel siromak, branivši svoj slavni dom, plavati na Kosovem polju v lastni krvi, padši mu ondaj jedro i cvet srbskih junakov? V čem je brate Hrvat Turčinu vžalil, da je l. 1565 pridivjal na tujo mu zemljo Hrvaško, ter nečloveško mesaril i lkal najlepše i hrabre vi-

teze hrvaške krvi pod Sigetom, kjer se je utrnila slavna hrvaška zvezda: ban Nikola Zrinski? Mi odkrito i smelo rečemo, da so bile vsega le nedolžne žrtve, ki jih je Jugoslovan polagal več stoletji na žrtvenik.

To gorje, ta beda, slonela je nad Jugoslovanstvom, ker smo bili nesložni i valjda premalo energični. Tako je.

Večno solnce je pravica i resnica. Ta pa mora pred ili pozneje tudi pri nas Slovanih zmagati. Istina je, da pod tlačnim jugoslovanskim nebom ne bo popred miru, dokler ne zmaga resnica i pravica, za kojoj je Jugoslovan v očeh cele Evrope s krvavim krutom vže šestokrat plačal.

Jugoslovan čuti krivico, zato mu vro v sreu, ter bi se rad otresil tlačilne turške more, da bi potem lažeje dihal.

(Dalje prih.)

Ustaja v Bosni i Hercegovini.

V Hercegovini so ustaši zmagovali i Turška bo imela še mnogo opraviti, predno se bo vresničila želja naših nastavovercev. — Uže je Server-paša v Carigrad odposlal bombastični telegram, da ne more več najti ustašev v Hercegovini; a kmalo se je pokazalo, da so ustaši našli Turke i njih tudi dobro naklestili. — Neka turška vojaška kolona pomikala se je proti Zupcem, ustaši so jo napadli i zapodili v beg; čez 150 mrtvih i 200 ranjenih so pustili Turki na bojišči. — 11. t. m. pa sta se pomikala 2 bataljona Turških nizamov (regularnih vojakov) proti Trebinju; a ustaši so jih čakali za gorami i so jih skoro popolnoma vničili; en bataljon je bil popolnoma razgnan, kar je moglo je bežalo; drugi bataljon pa se je vstavil nekaj časa, pa ustaši so Turke popolnoma potolkli; mrtvih i ranjenih je bilo vse polno; vjeli so jih tudi prav dosti i dobili mnogo, blizo 100 konj, orožja, živeža i. t. d. Tudi drugod po Hercegovini so bili ustaši srečni v manjših bitkah i slihi se celo, da so zdaj zopet oblegli Trebinje i da ima zdaj Ljubibratli pod svojim poveljem prav veliko i dobro oboroženo moč. Moj tem ko se to godi pa konzuli vevlastij načelnike ustašev iščejo po Hercegovini: avstrijski, nemški, francoski konzuli so šli v Nevesin; ruski,

LISTEK.

Črtica iz mornarskega življenja.

(Dalje).

V jutro drugoga dne bilo je nebo oblačno; sever z nora z vso svojo prevzetnostjo pih, zatoraj smo odmerjeno pot zapustili; ladjin rilec bil je proti visokemu morju zakrenjen, ko s: zvečer zmračil, sever nekoliko poneha, in po polnoči popolnoma utihne.

V sladkem spanji sem se zibal, ko me strel zbudi, pok za pokom sledi, in ko jih 21 na štejem, mislim si, aha! Neapolj nij več daleč. I v resnici se nijsem motil, kajti ko vstanem, glej! pred nami leži mesto, od kterega nas je včeraj luti sever zavrnul, pak s pomočjo močnega zapadnega vetra, ono uže v jutro zopet dosegli. Hitro po našim pozdravu, pozdravi nas italijanska fregata „C“ z enacim številom pokov. Spusté se tedaj sidra, čolni odvežejo in kakor bi mignil, vse se znajde zopet v starem položaji.

Popoldan šli smo na kopno, ogledovali si krasno mesto Italije, ter se v resnici prepričali, da „vedere Napoli, e poi moriro“, nijso besede brez pomena. Makaroni so tam kaj priljubljena jed.

Po kratkem počitku, so se zopet jadra napela, in hajdi v Marsiljo! Po tridnevem potovanji smo dosigli Francozko, bilo nam je pa prav žal, da smo zapustili po enem dnevu zopet deželo Frankov, ter proti Španiji odjadrali.

Pot do Valencije bila je prijetna, in pred smo odločeni kraj dosegli, kakor smo se nadjali.

Valencija, prijetno mestice v Španiji, je kaj okusno

zidana: vsaka hišica, vsaka palača ima svoj vertec. Zvečer ko se solnce skrije, vse mergoli po teh z južni mi rastlinami nasajenih vertih. I kedo bi ne vstavil Loraka, zagledaje ono gospico černih dolzih vlasov, černih očj, i si ne pojti pogleda nad njeno šibko rastjo; v resnici prava ciganka Španije, katera je pa tudi ptujcu zelo prijazna!

V Valenciji bil je tudi ples na našem brodu; veliko gospode se ga je vdeležilo, in večkrat si lahko opazil, da se krasotica španska nikakor ne sramuje, če se celo s prostim mornarjem v krog spusti.

Še so vihrale bele rute na obrežji Valencije, ko smo se z trikratnim „hurra“ srčno od teh dobrih ljudij poslovili.

Tretji dan popoldan bližali smo se skalnatemu Gibraltarju, ključu sredozemljanskega morja. V večer prišel je poveljnik tamošnje angleške posadke na brod, ter se prepričal o našem stanji, zdravji i družih okolščinah. Pričakovali smo tam tudi nova povelja z Avstrijskega. V istem času bivala je tudi tam ruska korveta „San...“, katera bila je namenjena v zapadno Indijo. Večkrat smo imeli priložnost naše severne brate obiskat, in smo se z njimi po ilirsko še precej dobro razumeli. Bili so prav gostoljubni; predstavili so nam vselej ruma in sira, za tega delj smo jih tudi mi večkrat na naš brod povabili, ter po mogočnosti postregli. Še zmiraj mi donijo na uho mili glasovi Rusom tako priljubljene pesni „Vukol men se stinica“. Da, to so kaj ubrano peli. Privadili smo se bili teh dobrih mladeničev tako, da smo se vedli prav po domače z domačini pri domačem ognjišču; a kaj bi se tudi ne! — en narod, en čut! Zanimali so se prav radi o našem stanji.

Po kratkih dnevih tamkajšnega bivanja došlo je tedaj povelje, da zapustimo Gibraltar i objadramo

obrežje severne Afrike. Po bratovsko smo se poslovili tedaj od ruskih stricov, ločili se od posadke angleške z navadnim pozdravom i nastopili pot proti Tunis-u.

Drugi dan uže precej oddaljeni od Gibraltarske ožine, zapazili smo na severji brod, in bolj ko smo se mu bližali, večja je bila radovednost, katere države je lastnina.

Pak ne traja dolgo, uže se razloči njegova zastava, in glej! bil je avstrijski „V...“; hitro dvigne se znamenja, ter po pozdravu s znamenji vpraša naš brod: „kaj novega doma?“, ta nam poroča „nič posebnega!“, in po našem vsočilu „srečno pot!“ smo zavoljo daljave komaj več „hvala“ razločili.

Da, kako je to človeku drago, ko se daleč od domovine, tam na visokem morju z domačim sosedom sreča, se vé kratko je porazumljenje; pa kaj se hoče, človek mora s tem zadovoljen biti, ker vsak imade svoj cilj odmerjen, ter ga želi pred kot mogoče doseči.

Ker so bili mirni časi, zaželené sape malo, pomikali smo se prav polagoma Tunis-u.

Bil je na brodu mornar, kteri se je bil pri vojaški vaji zelo poškodoval, padel je bil namreč se srednjega križa prve jambre na poverje, ter si pri padcu zlomil roko i močno ranil v glavo. Da bode zopet okrev, bilo je le malo upanja, čeravno je zdravnik z vso močjo in veliko nevtrudljivostjo skrbel, da bi mu življenje ohranil, ali vsaj dokler bi se približali kopnemu. A vsak hip bil je revež slabši, in to tembolj, ker na brodu je le malo tihega mirnega časa, kakoršnega si želi bolnik.

Uže drugi dan zjutraj mirno oči zapra, na večno zaspi, ter pot v obljubljeno deželo nastopi, črni flor na zadnji jambori naznanja mrliča na brodu. Napravila se je tedaj zamerlemu na odločenem mestu potrebna sve-

italijanski in angleški pa v Zube. — Oni hočejo nekda ustaše pregovarjati, naj se poravnajo z Server-pašo, ki jih čaka v Stolacu, da mu poročajo, kaj so opravili. Če se ustaši ne vda, bo Server-paša izdal manifest in ultimatum, da se morajo ustaši v nekem obroku podati v ogib največi sili, katero bode razvila Turška, da zaduši ustaše. — Kakor se nam hoče dozdevati, vso to ne bode prav čisto nič pomagalo; ustaja bo rastla od dne do dne in zrastle bode Turkom čez glavo. — V Hercegovinskih gorah bodo Turki pustili mnogo krvi brez uspeha. — Vazna novica je tudi ona, da imajo vsi Garibaldi-nci povelje, da ido v Hercegovino: v Novemgradu na Dalmatinskem se zbirajo; mnogo jih je slo čez Trst; te dni pa hodijo vedno le čez Reko. — Dosti Garibaldi-nov je uže v boju. — Vsa Italija se zanima za usta-jo; Garibaldi sam je izdal pismo, s katerim spodbuja ustajnike.

V Bosni se pripravlja občna ustaja; boji mej Tur-ki in ustaši so uže bili v večih krajih posebno preko Save; te dni je 1500 Turkov zasačilo pri Gradiški v Bosni 300 ustašev, in jih zajelo. — Voditelja ustašev Pe-ojia in Ostoja sta, ko je bil uže boj zgubljen s 50 mož-ki zadrževala Turke ter reterirala proti Savi, čez ka-tero sta hotela rešiti se s čolnom; a turške krogle so ja vsurtile v sredi Save. Boj je bil ljut, ker je palo čez 200 Turkov in blizu 100 ustašev. Ta boj je bil 10. t. m. 12. t. m. je bila pa sopet celi dan borba oko-li Stare Gradiške in so ustaši potolkli Turke ter jih po-polnoma razkropili; mnogo voz ranjenih Turkov je pri-šlo v Banjaloko. Tudi okolo Kostajnice so bili te dni hudi boji, kar vse dokazuje, da ustaja vedno raste. — Glav-na akcija v Bosni se pa še le pripravlja. Naš rojak nam piše v tem obziru iz Šabaca v Srbiji na bosniški meji: „De li smo v Beograd (namreč nekateri Slovenci) 3. t. m. po velkih težavah in trpljenju. — Zdaj se je vse spremenilo; govorili smo z generalom Stratimirovi-čem, odkrili mu naša srca in bili smo prav bratovsko sprejeti; drugi dan smo odrinili v Šabac, kder se zbi-ra močna popolnoma organizovana vojska pod poveljni-kom Stratimirovičem. — Pripravlja o se velikanske reči. Prostovoljcev je tukaj uže od 12-15.000 mož; vsaki dan dohajajo sem novi transporti dobrovoljcev, tukaj smo vaj združeni: Rusi, Čehi, Hrvatje, Srbi in Slovenci. Obo-roženi smo izvrstno, obleka je garibaldinska (rudeča srajca i. t. d.). — Veseli smo vsi, da je ura prišla, ko iz distega prepričanja stopimo v boj za lepo idejo jugo-slovansko; mi bomo storili svojo dolžnost kot zvesti sinovi majke Slave. Ne vemo še kedaj prestopimo v Bosno poiskati dušmanina, ampak to vas zagotavljam, da vsi komaj čakamo. — Fri nas je največe navdušenje in bratovska edinost in naše čete se morejo meriti s prvo regularno vojsko. Kmalu torej boste slišali važne novice.“ — Iz tega se razvidi, da bo v Bosni še le začela prava akcija in v Hercegovini prav tako, ker danes uže nemški listi potrjujejo, da ustaši sopet oblegajo Trebi-nje.

Prestolni govor srbskega kneza pri slovesni od-prtvi skupčine je diplomatično fino delo. — Knez konstatu-je težko stanje Srbije, vzemirjenost naroda posebno za-rad koncentracije turških vojakov na meji Srbski; ob-ljublja, da bo njegova vlada skrbela, da se vrne zado-voljstvo in priporoča poslane, da ga podpirajo v tem početju.

Skupčina je sprejela večkrat govor demonstrativ-no. — Zdaj se v skupčini izdeluje adresa, zaradi katere so velike različenosti; omladišči hočejo odločno tirjati vojsko v adresi; a ministerstvo posreduje za bolj zmer-no formo; najbrže bo sprejeta adresa, ki tirja v lepi

čanost, in potem ko se je nastavila vsa množica v pa-radi na poverjati, zašlo se je njegovo truplo v novo vrečo, privezala topova krogla na noge, in po danem povelju, smuknilo je mrtvo telo v globočino morja.

Tihota je kraljevala, in marsikteremu je solzica polila lice, ko je videl kak mrzli grob je bil skopan njegovemu tovarišu.

Gotovo tukaj ti nij zemljica lahka, tudi grob tvoj ostane nem, a tvojim bratom mornarjem ostane vaden spomin na tvoj žalostni pokop. Lehka sapica je pihlja-la od zapada i daleč, daleč na jugu se je žarilo Atlas-ovo pogorje, ko hrepene mornarji utrujeni po vročem dnevu i tužnem dogodku po pokoji. Nij navadnega ve-selja in rajanja, tudi godba je utihnula; klavernost ve-lika se je onih polastila, tu pa tam sedé prijatli i znan-ci zgubljenega, vsak v svoje misli vtopljen, spominja se na ljubi rojstni dom, na pretečene zlate mladostne čra-se, ko je še ko mali deček brez skrbi, kakor mlada sr-na plezal po skalnatih vrhuncih Dalmacije ter si za čre-do lepo žvižgal, in še lepši prepeval, ali pa z očetom v malem brodičku ribice lovil.

Vseh sanjarij je konec, in čeravno težko svoje bla-ge spomine popusti, vsejedno Franju roko podá, ter pra-vi: „ne žaluj, saj vse mine, prišli bodo boljši časi in tudi Dalmacija še živi“ zadene posteljico na ramena, ter se mirno počivat uleže.

Zjutraj nas mati burja obišče, vsa jadra, tudi naj-viši se raztegnejo; a kakor mlada devotka se stara „Minerva“ ošabno derži, ter sapi kljubuje, da je veselje.

Pa kaj je lepši nego brod z vsemi napetimi jadri okinčan, ktera močne sape kar upogibljuje ter z hitrost-jo lastovke našemu cilju bližajo.

(Dalje prih.)

obliki po ovinčih vojsko. Črnogora nekda čaka Srbijo; kakor hitro bode skupčina tirjala vojsko; bodo tudi Čr-nogorci marširali proti Turku.

Bosna in Hercegovina.

(Nadaljevanje.)

Glavne ceste v Bosni in Hercegovini so sledeče: Iz Sarajeva v Sinj; (v Dalmaciji) iz Kireliaka čez Busovač v Travnik; (12000 prebivalcev) in iz Travnika čez Škoplje, (2000 preb.) Pruč, Kupreš, Sušica, Ljevno (trgovsko mesto, 3500 mohamedancev in 1600 krist-janov) v Prolog-Han. Iz Travnika pelje tudi še precej dobra cesta v starodavno trdnjavo Bihač čez Jajce (2500 preb.), Varcarevo (2000 preb.), Čadjevica, Ključ, Petro-vac (2000 preb.) Bilaj, Lipa, Dobrovo in Ripač. Raz-nu omenjenih so še sledeče komunikacije: Iz Travnika v Novi čez Vitovlje, Ugar, Ploče Javor, Koranovac, Banjaloka (15000 preb.), Svojinsko, Kosarac (2-3000 preb.), in Prjedor. — Novi je trdnjava, pred katero je bila večkrat vojska; avstrijski general Laudon jo je vzel 9. oktobra 1789; število prebivalcev nij više od 1600. — Iz Banjaloke čez Maglaj v trdnjavo Berbir ali Turško Gradiško (1500 preb.), ki leži prav nasproti avstr. Gra-diška v Granici. To trdnjavo je tudi slavni general Laudon vzel 1. 1789. Največe važnosti je menda ona velika cesta, ki pelje iz Sarajeva v Brod čez Rakovič, Ki-seljak, Busovač, Zenico, Vranduk (z močnim gradom) Zepče (2000 preb.) Maglaj (trgovsko mesto, 1800 preb.) Doloj, (1600 preb.) Toča, (2000 preb.) Dervant (malo mesto v podnožju starega močnega grada, 2000 preb.) Brod je mesto v katerem je največa kupčija z Avstrijo; (naspro-ti turš. Broda namreč leži onkraj Save avstr. mesto Brod) v Brodu većinoma stopijo na suho vsi tuji poto-valci v Bosno in je torej cesta iz Broda v glavno me-sto Sarajevo najbolj obiskana. — Potovalci v Bosni mo-rajó večidel jezdití in potrebujejo iz Broda v Sarajevo skoro 2 dneva. — Iz Sarajeva v Berčko na Savi (2000 preb.) čez hrib Ozven, Kladain; (1600 preb.) Dolno Puzlo (1600 preb.); jezdec potrebuje blizu 30 ur po tej cesti iz Sarajeva v Berčko. — Iz Sarajeva v Račo, avstrijsko mesto ležeče ne avstrijskem kraju Save in 38 ur oddaljeno od Sarajeva. Ta cesta pelje čez Nasenico, Zvornik (mesto in važna trdnjava z 8-10000 preb.; mejni grof Ljudevit Badenski je vzel to trdnjavo Tur-kom 1688, čez eno leto pa je sopet prišla v roke Tur-kom.) Janjo (1100 preb.) in Bjelino; ta cesta se vije skoro zmerom paralelno z reko Drino, ki je meja Srb-ska. Važna je tudi cesta iz Sarajeva v Novibazar (me-sto z 9000 prebivalci in trdnjavo nad mestom) in gre čez Višegrad in Novi-Varoš. — Ta cesta je dolga 51 ur. — Pa v Novibazar je še druga nekoliko krajša cesta iz Sarajeva; ta pelje čez Gorazdo, Cajnico, Pripolje in Pjenico. Novibazar je v južni Bosniji na meji Alba-nije; to mesto je glavni kraj tako zvane stare Srbije, katera je prav za prav ključ do Bosne. — Iz Sarajeva v Metković (malo mestice v Dalmaciji, 28 ur od Sarajeva) pelje cesta čez Blazni, Tarčin, Brodino, Konjico (7000 preb.); do tega mesta je še prav dobra vozna pot, po tem je samo konjikom rabljiva čez hrib Zimlje, po tem Mostar (glavno mesto Hercegovine, 18000 preb.) in Buno. Iz Neretve, trg na levem bregu reke Neretve v Ljevno na Dalmatinski meji. — Iz Mostara v Imoski na Dalmatinski zemlji čez Doberkovi in Mamnič. Iz Mostara čez Buno, Stolac (3000 preb.) in Ljubinje (1500 preb.) v Trebinje. — Ti zadnji kraji so našim čitatelem po-sebno znani, ker so se tam naši ustaši izvrstno držali in jih še zdaj imajo v svoji lasti. — Mala cesta pelje po tem iz Stolac-a v Bilek, ki ni daleč od Tre-binja. Mostar veže nadalje cesta z Nikšićem, trdnjavo na črnogorski meji (2000 preb.), katera cesta pelje čez znani kraj Nevesin, kder so bili Turki uže večkrat te-peni. Zalom, Grabovico, Metkijko (1000 preb.) in Kr-stač. — Kratki pregled hercegovinskih cest bomo zado-bili, če te ceste razdelimo v dve vrsti; v one na des-nem in v one na levem bregu reke Neretve. — Na desni strani pelje ona iz avstrijskega forta Opus v Mostar; ona iz Stagno v Trnovico in Stolac, (blize Stolaca je na visoki skali grad, katerega ne morejo doseči kanon-ske kroglice) nadalje cesta iz Slana v Dalmaciji v Sto-lac; iz Dubrovnika v Trebinje*) po tako zvani trebin-šičkeji dolini; iz Novograda v Dalmaciji čez Rizan in Grabovo polje, katero je črnogorsko, fort Klobuk, ki nadkraljuje ta prehod in kder so se leta 1807 bili Rusi in Črnogorci proti Turkom, in Bileč v Mostar. — Pri Be-leču se križajo mnoge druge ceste in pota, ki peljejo v Črnogoro, Nikšić, v Dalmacijo in proti Škadru. Na tej strani je še le omeniti slabe ceste, ki veže glavno me-sto Hercegovine, Mostar z glavnim mestom Bosne, Sarajevom. — Ta cesta gre čez Konjico in je v pravem zmislu gorata, ker gre čez tri planinske črte. — Na de-snem bregu Neretve so pa sledeče ceste; ona iz Metko-viča v Dalmaciji v Mostar, ki pelje čez Gabelo, Struge, in Višepolje; ona iz Vergoraca v Mostar, iz Spljeta čez Sinj, reko Cetino in čez Bielibrieg v Ljevno; pri Ljev-ni se odcepijo še mnoge ceste in pota proti notranji Hercegovini. Najboljši in rabljivejši omenjenih komuni-kacij je ona iz Dubrovnika v Mostar čez Staro-Slano,

* V Trebinji je bila uže leta 872 rezidenca kneza Krazna; 1. 1366 si ga je podvrnil bosenski kralj Tvrtko; 1463 je vzel to mesto Sultan Mahomed II. in 1634 je prišlo pod Beneđane pa le za malo časa, ker so se ga kmalo sopet polastili Turki.

po tem ona iz Opus-a čez Metković v Mostar in ona iz Spljeta v Ljevno; ta zadnje ceste peljejo čez Konjico tudi v Sarajevo in posredujejo prav za prav ves promet mej Dalmacijo in Hercegovino-Bosno.

Glavni kraji v Hercegovini iz stratežičnega sta-lišča so Trebinje, Mostar in Ljevno; še posebno važni kraji ali središča, kjer se dele ceste in kateri nadkraljuje-jo še razne prehode, so: trdnjava Nikšić, Gačko, Stolac, Nevesin, in Konjica. S tem so v kratkih potezih nari-sane vse komunikacije obeh važnih dežel z Avstrijo, Sr-bijo, Črnogoro in Turško; prav iz tega bo lahko vsakdo razvidel, da Turška je skoro popolnoma ločena od teh dežel, ker more le na jugu po prav nevarnih soteskah in slabih potah, ali pa čez Sutorino in Klek, kder je tudi zveza jako težavna, v te dežele pošiljati svoje voja-ke. — Dokazano je, da zamore le nekoliko 1000 mož do-bro organiziranih ustašev Turkom zapreti prelaze v Bos-ni in Hercegovino. — Prebivalstvo Bosne in Hercegovine je skoro izključljivo samo jugoslovansko; od drugih na-rodov nahaja se nekoliko židov, (kakor povsod) še pre-cej Ciganov. v glavnih mestih nekoliko družih posamez-nih naselencev raznih narodnosti in okoli 6000 turških vojakov regularne turške vojske, ki so razkropljeni kot posadke v večih krajih, posebno trdnjavah in kot stra-že na mejah. — Po vsej deželi se ne sliši drugega jezi-ka, nego srbskega, katerega govore tudi mohamedanci in pravi turški vojaki in uradniki, kajti pravi Turk se v Bosni poslovan. — Srbsko narečje, katero govore Bos-njaki in Hercegovinci posebno prosti kmetovalci v še po-polnoma nepokvarjeni, lepi obliki, je kaj lepođone če in se sme smatrati gledé euphonije in čistoglas-ja kot eno najlepših slovanskih narečij, oziroma jezik-ov. — Turški jezik se nij, vkljub dolgemu gospodarstvu Turkov, mogel vrniti v te dežele, ki so se ohranile po-polnoma slovanske, ravno tako kakor na Hrvatskem skoro nobeden ne razume Madjarskega vkljub madjar-skemu nadvladanju in terorizmu. To kaže, da oba azijatska naroda nijmeta nobene kulturne moči in tudi nobene prihodnosti na jutrovem. Gledé verstva je prebivalstvo teh dežel ločeno v kristjane, moha-medance in žide! — Turki ali mohamedanci s cigani vred štejejo komaj 380.000 duš in so skoro vsi Slova-ni (renegati), ki so bili nekda tudi vsi kristjani in so le zato postali mohamedanci, da nijso zgubili svojih po-sestev; te poturice so zdaj najkrutejši sovragi svojih kristjanskih bratov, kakor je to tudi pri nas, pri naših renegatih, ki zaradi materijalnega interesa zatirajo maj-ko Slavo in so največi sovražniki svojih bratov.

Mej tem ko Mohametovi privrženci prebivajo po mestih, trdnjavah in družih važnih krajih, većina krist-janov obdeluje polje in se bavi se živinorejo na deželi za se in za Turke, ki nič ne delajo. — Večina teh polje-deljskih kristjanov nahaja se v severu dežele od mesta Novi do Bieline in v 21.ih nahijah (okrajih) na meji dalmatinski. — Kristjanje se sopet ločujejo v katoliške in grške, ali staroverce, ki se mej seboj dostikrat bolj sovražijo, nego skupnega sovražnika, kar slovanstvo na Balkanu strašno zavira v vsakem podvzetju, ker ima Turčin korist od tega prepira. — Ali sčasoma mora to sovraštvo jenjati: omika bo imela v nasledku tudi večo toleranco, katero je učil naš izvaličar in katera bo pora-vnala največe nasprotnosti mej Jugoslovani.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Brd 6. sept. (Izv. dop.) Naši Brici so uže za-čeli lupiti češplje, kakor je njih vsakoletna navada. To je tudi „ekonomično“, ker se olupljene češplje za drag denar prodajajo. V družini, kder je več hčera pri materi, olupijo vsak dan čez 4 stote. Navadno lupijo po dnevi, po noči pa jemljejo kosti iz suhih in žveplanih češplj. Med tem precej nadležnim delom pojejo na-vadno kratkočasne pesni. „Slovenske“, si bo vsakdo mis-lil. Nikakor ne! V katerem jeziku pa? Slovensko ne, to uže vemo, nemško še manj, ker po Brdih ne znajo kmetje čisto nič nemškega, izvzemši Kozano, kder govorijo koroški „tjaj“, kakor da bi kedo kruh lomil. Kar pojo, je neka furlansko-italijanska g o d l j a brez barve, duha in okusa. Naše briške deklino pojó in same ne vedo kaj. Kder se narodno petje ptujemu umikuje, je pač žalostno, ker je to najsijajnejši dokaz narodne nezavedenosti in nemarnosti.

Tudi v občinskem uradu naše županije vladá sama italijansčina. Zupan J., tajnik B. in vik. P. to ram je oni zlat „trifolium“, kateri vnet za laško kulturo, zani-čuje svoj lastni materni jezik in s tem hudo demoraliz-juje ljudstvo. Ko se Goriško glede narodnega vzbuje-nja mimo vseh drugih slov. dežel odlikuje, je pač vsega obžalovanja vredno, da so prav tu pri nas, na italijan-ski meji tako žalostne razmere. Pravijo, da so pri v.č. ordinarijatu v Gorici narodni gospodje — pa puste tukaj na slovanski južni meji takega stražnika, kateri tujcu in njegovemu jeziku na stečaj vrata odpra. Ne vem, kaj bi si mislil! Pozvedel sem, da Slovenci v občini Kožbana mislijo prestopiti pod Biljansko županstvo, kar je vse hvale vredno. Veselje bo videti Slovence do-lanjih Brd združene. Sočanom je uže dobro znan g. J.: župan v Dolenji, rojen Slovenec, kateri omenjenim Kož-banskim Slovincem le italijanski dopisuje. In ubogi revček! nezmožni italijansčine morajo se posluževati tolj-mača. Manjšini ne hasni noben upor.

Dne 29, 30 in 31 avgusta smo imeli zopet zaželeni dež.—Letina ne bo, kakor se je mislilo. Vina bo nekaj več od lani. T.

Iz Volč 10. septembra, 1875. (Izv. dop.) Kamor človek svoje oko obrne, povsod vidi britkost i žalost, nemilost i nezvestobo. Krivice se godé na svetu posameznemu človeku in celim narodom. To je sicer žalostna trditve, a vendar istinita. To nam priča slovenski narod, ki trpi v resnici krivico v nebo upijočo. Nesreča hoče, da je povsod zatiran, povsod zasmehovan; svojih pravic doseči mu je nemogoče. In kako tudi, ker ga na eni strani tlačí nemilost tuja, na drugi pa mu zasaja meč v srce nezvestoba sina slovenske matere. Ali je čuda tedaj, če še nij dospel do vrhunca omike i učenosti, kder bi uže davno biti moral? In kako hoče tudi ubogi kmet napredovati, ker mu je zabranjena vsaka pot, ki bi ga pripeljala do omike, do učenosti! Velikokrat mora uboga reva prositi i moleđovati, preden dobi prepotrebno šolo v svoji občini. Da je to istina nam nij treba izgleda daleč okolo iskati, imamo ga pred očmi. Glejte! ravno volčanska fara bila je dolgo časa brez učitelja. Županstvo je prosilo, da bi se fare kedo usmilil, toda vse prošnje ostale so dolgo časa ključ upijočega v puščavi. Uže ta udarec bil je za volčansko faro velik i nepretrpljiv, a k temu se je pridružilo še nekaj. Našli so se namreč mej pošteniimi farani tudi taki, ki so se šol branili zbog davkov, ne vedó, da uže davno se svojimi krvavimi žulji učitelja plačujejo, če tudi ga nemajo. Tako je minulo leto za letom in ljudstvo je živelo tija v en dan brez upanja boljše bodočnosti. A vsaka sila trpi le kratk čas in tako se je tudi tukaj godilo. Misli so se v tiru časa predrugečile in volčanska fara je dobila zaželeno šolo in ž njo izvrstnega učitelja g. Antona Paigelja-na. Mislim, da g. učitelja ne hvalim preveč, in da nobenemu krivice ne delam, ako se drznem trdit, da boljšega učitelja si želeli nij mogla. Otroci, v poduku vsi zanemarjeni, potrebovali so učenega, prijaznega i dobrosrčnega učitelja, ki naj bi jim očeta namestoval in tacega so našli v g. učitelju. Bog jim ga ohrani še mnogo let!

Da govorim resnico, sem se prepričal ne le jaz, nego vsi drugi poslušalci v četrtek 9. septembra, ko se je šola slovesno končala. Omenjeni dan zbrali so se nekoliko pred osmo uro fantiči i deklice v snažni obleki v šoli in od tukaj so odrinili v lepem redu v cerkev pod vodstvom g. učitelja. Lepo je bilo videti, kako lepo so se otroci povsod obnašali, a še lepše slišati prijetno petje, ki je donelo iz mladih grl nedolžne mladine. Navzočemu poslušalcu se je milo storilo pri sreč in nehoté mu je solza priigrala v očesu. Zamislil se je daleč nazaj v preteklost, spomnil se onih presrečnih let, ko je še nedolžno skakljal po domači trati, ko še nij poznal hudobije. Oh, kako srečen je bil takrat človek! Zadovoljen je bil sam s sabo in ž njim se je radovala cela okolica. Tukaj stoperv je poslušalec razumel pravi pomen besedij, ki je je nekda izustil Janko Zahar rekoč: „Blažena radosti! gdje v sreč vladáš, obavijáš krilom svojim cilu okolinu, i sve nam je dobro, kad smo veseli mi.“

Take in enake misli so rojile po glavi poslušalcu, ko je opazoval mladino, v molitev vso, utopljeno. Iz njih ga je vzbudila stoprv veličastna pesen sv. Ambrozija. Blagoslov z Najsvetejšim končal je sveto daritev in po tem smo se zopet sešli v šoli, da bi slišali, koliko so se otroci naučili. Radovednost bila je velika—a zadovoljnost še večja. Človek bi ne mogel verjeti, da se pri otrocih, v vednosti popolnoma, zanemarjenih, dá v enem letu toliko opraviti. In vendar je tako! Vse to se je pa dalo doseči le po velikem trudu i neumorni priidnosti g. učitelja, ki je vse svoje moči obrnil otrokom v korist. Pa tudi otrokom na čast se mora reči, da so prav pridno šolo obiskovali. Za to je bil pa tudi njih trud obilno poplačan, skerbi bile so s zadovoljnostjo zbrisane. Naučili so se veliko, kar jim bo kedaj mnogo koristilo. Zdaj morda tedobrote še ne znajo ceniti, a pride čas, ko bodo Boga hvalili, da nijso v mladosti poduka zanemarjali. Kako prav jim pride v življenji branje i pisanje, katerega so popolnoma zmožni. Pri preskušnji se je videlo, da otroci ne berejo le tija v en dan, kakor je spleh navada pri otrocih na deželi, nego da se brigajo tudi za sedržaj i misel. In tako je prav. Dalje je moral vsak, bodisi deček ali deklica, po dokončanem odstavku povedati, kaj je bral in odgovarjati na različna uprašanja, ki mu je je nastavil g. učitelj. In učenci so brez strahu lepo i hvalevredno odgovarjali, če tudi na težka uprašanja.

Se bolj pa so se poslušalci zadovoljili, ko je g. učitelj začel slovnico izpraševati. Tukaj stoprv se je videlo, kako velik upliv ima dober, priljubljen učitelj na mladino. Človek se je moral čuditi, ko je slišal, kako gladko jim jezik teče, kako znajo lepo i natančno stavke ločiti enega od drugega, kako vedó vsacega na pravo mesto dejati.

Da bi se pa poslušalec napeti duh nekoliko razvedril, zapela je zbrana mladina h koncu nekoliko prav veselo i milodonečih pesnij, kder se je zopet videlo, da tudi tukaj nijso padle učiteljeve besede na kamnita tla, pač pa na rodovitno zemljo. Iz kratka, izid je bil prav dober. Poslušalci so zadovoljni zapustili šolsko dvorano s srčno željo, da bi g. učitelj še mnogo let v Volčah ostal mladini v korist. Hvaležni bodite tedaj starši in otroci takemu učitelju in stariši naj mu ne ovirajo, ampak pomagajo naj mu k dosegu lepega uspeha.

Iz Tolmina dne 12. septembra 1875. Čitali smo v Soči št. 35 iz Tolminskega dne 24. avgusta t. l. dopis zaradi cest od sv. Lucije do Podsela, namreč od stare črte čez Modrejske in modrejski klanec in od nove odločene, skladovne črte čez Selo do Podsela. — Ako pram naš nasprotnik potrjuje, da bi stara modrejska cesta naj krajša bila, če bi se polagoma do vrh klanca vzdigovala in polagoma do Ušnika padala, in da bi se en del dobro izpeljati dal pa ker bi skoz in skoz čez lepe travnike in senožeti peljala, bi to grozno stalo; drugi del pa bi bil na videz lažej, ima pa več ovir, ki so za to črto neugodne itd. in gre z razlaganjem teh dveh črt tako do konca, da bi človek, ki sveta ne pozna, misliti moral, da je res črta čez Selo za skladovno cesto neobhodno potrebna, in da ima le rezanico za možgane, kdor se s tem ne vjema.

Mi pa ki dobro vemo, kam pes tace moli, se vendar v to nevarnost podamo, če se imajo tudi naše možgane v rezanico spieobrniti. In hočemo golo resnico iz zanesljivih dat gledé obeh črt občinstvu v razsodbo predložiti.

Modrejska črta se da od mosta pri sv. Luciji polagoma po čisto novi črti do vrh modrejskega klanca do hiše šte. 32 v dolgosti 720° na 3" strmali na vsak seženj, in od tam naprej proti Poljancem v dolgosti 345° na 3 1/4" strmali zravnti, od tam naprej po ravnini 50° dolgosti na 2" strmali in dalje od tod do mosta na „Kvzarskem“ pod „Mrakom“ v dolgosti 320° na 5" spadajoče strmali, in od tam naprej po stari cesti do „fornaže“ v Ušniku v dolgosti 550° na 2" do 4" dovršiti. Vsa dolgost od sv. Lucije do „fornaže“ v Ušniku bi znašala 2015°; od „fornaže“ pa po lepi novi cesarski cesti, do kder bi se Selska črta v Podsele s cesarsko združila, znaša 910°, tedaj skupaj 2925° daljave.

Ta črta bi bila prava, lepa brez nobene nevarnosti, bi peljala po lepem, zavratnem obrežju čez klanec, in bi padala po lepi dolini naprej. Na močvirnih, grapastih in mehkih zemljiščih s katerimi nasprotnik straši, se vendar da dobra, stanovitna cesta napraviti; na primer kakor se je dobra cesta napravila od Kneže proti Grahomem in v Hudojužno, kder so bili močvirji hujši nego Modrejski. — Kdor tega ne verjame, se lahko z lastnimi očmi prepriča. Kar se pa snega in zametov tiče, omenimo, da ta nadloga bi ne le samo Modrejsko črto zadela, ampak tudi Selsko.

Obrnimo se tedaj k od nasprotnika imenovani mali črti čez Selo. — Ta bi peljala od mosta pri sv. Luciji pod „Vagovim senikom“ do prve rajde v dolgosti 100° od tam nad „Melanovo“ hišo do druge rajde do enega hrastovega drevesa v dolgosti 135°, od tam naprej do ravnine „Kosmerica“ v dolgosti 180°, skupaj 415° na 5" vsaki seženj strmali; od tam naprej do hiše šte. 37 na Kosmericu v dolgosti 136° po 2 1/2" na vsaki seženj strmali; od tam naprej do „kraj polje Selske“ v dolgosti 735° po 1" strmali, in od tam do „kraj polje občine Selske“ v dolgosti 280° na 2" vsak seženj strmali, od tam naprej do cesarske ceste pri „Podsele“ v dolgosti 328° na 6" strmali. Po tem takem bi znašala vsa dolgost od sv. Lucije do cesarske ceste „Podsele“ 1894°. Če bi se zadnji del črte t. j. od kraja Selske polje do cesarske ceste ki ima 6" strmali, nasproti Modrejski črti, vsak seženj na 3" strmali znižal, bi se morala Selska črta proti Ušniku za 328° zdaljšati in bi bila potem daljša za 328° in bi imela dolgosti 2222°. Na ta način bi se Modrejska črta pa ravno za 328° do združene Selske črte skrajšala in bi imela od 2925° le 2597° vse dolgosti. Potem bi bila Selska črta v primeri k Modrejski le 375° krajša, pa ne 1000°, kakor nasprotnik pravi. — Ali veste pa, kaj bi Selska črta stala? — Vam bomo mi povedali. Selska črta bo 40 odstotkov, ali naj manje znesek od 8410 gold. v e č stala kot Modrejska črta. Kaj porečete vi gospod nasprotnik k temu? Kaj ne, da je kukovica le nevelno blebetala, ki je stroške Selske črte od 2 do 6 odstotkov več proti Modrejski cenila? Je li to vredno, da se čisto nova črta okoli Selskega hriba, kakor okoli oglavja enega klobuka, po velikih zimskih vetrovih dela z namenom, da se jo 375° po lepi cesarski cesti skrajša, da se ta imenitni znesek 8410 fl. za njo v e č mimo Modrejske črte potrosi? Kje in v čem obstoji večja vrednost Selske črte mimo Modrejske? Ni mar Modrejska črta važnejša nego Selska? Kajti Modrejski klanec se da polagoma brez rajd, na 3" in 3 1/4" strmali zravnti, in bi ga tudi Volčanci, Čiginci in Kvzarsčani po najkrajši črti v Bačko—Idrijsko dolino in Cerkljanski okraj za svoje vožnje rabili. Nasproti bi pa morali po veliki daljavi čez Selo voziti. Tudi Modrejsčane bi ta osoda zadela, namreč namesto da bi po najkrajši črti čez Modrejski klanec za svoje vožnje na Volčanski in Kobariški kraj in od tam na druge kraje naprej odpertije zadobili, bi morali mimo sv. Lucije čez Selo še, po večji daljavi kot prvi vozariti. (konec prih.)

Iz Nabrežine 12. sept.— Danes smo razvili novo krasno zastavo prvokrat. Velika tribojnica nosi lep grb. Ponosno je plaval po zraku, ko je začutila svoj element, prostost v višavah. Grb, njeno oko, je gledal v prvo proti razdraženemu jugu, kder kolje poživljeni Turek nesrečne naše brate. Dobro, da tukaj nij nobenega nemčurja; ker prepričal bi se bil, da tukaj nijso tla za nemški most do Adrije. Na večer je bila nova krasna zastava z lepim petjem pozdravljena i peveci so si prvoščili na njeno čast nekaj sladke moči. Prva pesem je bila cesarska himna, potem je donelo v slavjanskih pes-

mah! — Na konci nekaj resnega: Prav dobrega vina bode obilo, krompir in ajda sta se moško sponesla, pšenice več ko ječmena. Sploh precej dobra letina. Če pa vino letos ne bode bolji kup, tedaj ne bomo sv. Roka i nobenega svetnika nadlegovali, naj izprosi dobro beratev. Vse rado živi i se veseli. Pa pri tem tudi ne pozabimo naših bratov v Hercegovini, za katere smo uže nekaj nabrali, pa še bomo, kolikor bo v naši omejeni moči!

Iz Trsta 14. septemb. (Izv. dop.) Tukajšni nemški častnik vedno piše o novi magistralovi palači, ktera je prav po otročje sezidana. Tudi jaz si štejem v dolžnost, da pojasnim okoličanom, na kaki način se krvavi žulji okoličanov porabijo in kako se brezvestno gospodari z novci, kteri tečejo v komunsko denarnico. Pretečeno nedeljo hotel sem se prepričati o lepi stavbi, ktero podlistikar Triesterce tako izvrstno naslika. Vstopivši po stopnicah se mi precej sumljivo označi, da je veliki ubočni kamen počen, njemu sledijo še drugi, korakam dalje po mostovžu se začudim, da ni mostovž raven, da je na desnem kraju tako nizek, da, kadar se proti levem delu stopa, morajo stopnice nizavo poravnjavati, videl sem več malih sobic, enake kapucinskih celicam, ne pa magistratovem sobanam; prišel sem potem v veliko ktera je tako velika, da se bodo mestni očetje lahko pri sejah drenali, in ako se pomisli, da je dvorana čez celi palač po širini srede brez mostovža, se lahko sodi ničevost drage stavbe. Velike dvorane je prav sprednji del razpočen in zamazan. To so v pravi obliki vstavljali tržaški mestni očetje; izgled kako se brez študij in brez vsake premisla dela, z denaram, za katerega se jim ni treba truditi. Palače kolisa na odru, ktera je od spredaj lepa, in na videz mogočna, od zadel pa z lesom podprta in umazana, razklana, isto to je tržaška magistratova palača. Pa čujte! — kaj zopet inislijo mestni otročaji, očetje sem hotel reči. — Ni dosti, da so pred dvema letoma ravno to kar so lani podrli, pozidavali in po novem redu vredili, zdaj pa nameravajo zopet novo palačo na dveh straneh demolirati, le srednji del z stolpami naj bi ostal; to je lepi plan ki bode praznil župe ubogim davkoplačalcem. Pozor toraj okoličani, vaši poslanci naj se ko bo reč prišla v sejo, temu vstavijo s protestom, vse okolice; kajti ako bo tako naprej, klo, se je bati zaropota kaj v okolici. Mestni magistrat igra ves čudno komedijo, in iz te komedije bojo nastali hudi nasledki, tlačanje bo le en čas trpelo; pazite, toraj mestni modrijani, vi igrate z ognjem ki bo požgal vas in vaše paslopje.

Naz Rake na Dolejnskem. (Izv. dop.) Občinsko življenje je tukaj precej mrtvo; jaz nijsem zapazil, da bi se ljudstvo količkaj zanimalo za občinsko gospodarstvo ali za občinske zadeve sploh. O tukajšnjem županovanju tudi ne morem skoro nič pozitivnega poročati; kar sem pozelel, je vse bolj negativno. Župan je, kakor sodijo o njem veljavnejši močje, za ta pošel, ne sposoben, in prav za to so nekda nekateri gospodje njegovo volitv pospeševali, ker je laže na vrvi voditi nezmožnega nego zmožnega, zavedenega, značajnega moža; uraduje se sploh ne v domačem, ampak v nemškem jeziku. Če prideš na Rako in se ozreš na grajščino, zapaziš koj na njej z velikimi črkami zapisan naslov: „Elinost“. Trd nemec je kupil grajščino, in preselivši se na Rako je s slovenskim naslovom jasno pokazal, da priznava, da spoštuje narod, med katerim mu bo zanašnje živeti. Domačini pa, trdi Slovenci, in glava njih županstvo, se sramujejo svojega jezika in se s tujim hlapčevsko hlinijo nemčurjskim višim oblastnijam. Narobe svet! — Za lokalno policijo se občinski glavari tudi ne brigajo; to kaže nesnaga po vasi, to razodevajo slamnate strehe brez dimnikov, to zanevarjene občinske poti in še marsikaj drugega. — Tako obširna občina bi lahko imela svojega zdravnika, a za to se občinski zastop tudi nič ne zmeni. Tukajšnji grajščak združen z držav. poslancem g. V. Pfiferjem sta si v ta namen uže mnogo prizadela in z lastnimi žrtvami sta bila tudi že za nekoliko časa zdravnika v občino pripravila. A menda nij bil mož za to, mogoče da je bil tudi preslabo podpiran, tako da je občina zdaj zopet brez zdravnika, kar je zelo neprilichno posebno o času epidemičnih boleznij, ko je tudi od drugod težko dobiti zdravniške pomoči. Imenovana blagodušna gospoda sta, kakor vem iz zanesljivega vira, še vedno pripravljena zdravnika izdatno podpirati, a da bi ga ona iskala in v tem oziru vso skrb na svoja ramena prevzela, — tega ne more občinski zastop pričakovati; saj mora biti njemu poglavitna skrb za dobro zdravstvene razmere v občini.

O tukajšnji šoli bi lahko z izveličarjem rekel: „Mnogo jih je poklicanih, a le malo izvoljenih.“ Občina šteje ogromno število (menda kakih 300) za šolo sposobnih otrok, a le prav majhno število jih redno zahaja k poduku. Ne davno je prišel gosp. dež. škotski nadzornik nenadoma šolo obiskovat — našel je kakih 38 otrok zbranih in ti so nekda tako slab; odgovarjali, da je kar strmeli. Otroci, kateri se uže tretje leto šolajo, nijso znali višje računati, nego med številkami 1—20 li. O svoji domovini, nijso znali mnogo več povedati, nego da je tam, kder najlpeše svetličice svetlo. Učni red pa razkazuje, da se uče med drugim tudi zemljepisja in zgodovine. Gosp. nadzornik je nekda učitelju svetoval, da ta predmeta, haliko z mirno vestjo z b r i š e.

Kedó je pač kriv tako žalostnega šolskega stanja? Jaz nikogar rati ne želim; a časnikarska dolžnost je razkrivati rane, zaradi katerih vtegne en celi rod krvaveti, ako se o pravem času ne zacelijo. Toda o tem prihodnjic.

Politični pregled.

Mej avstrijsko in ogersko vlado se zmerom trajajo dogovori zaradi colne pogodbe in zaradi lastne ogerske narodne banke; naši ministri se upirajo pretiranim tirjavim Ogrov. — Državni zbor ogerski bode končan seje 15. t. m., ker 21. začnejo delegacije; prihodnji mesec pa nekda začne zborovati avstrijski drž. zbor.

Naša Cesarica Elisabeta je v Sassetotu na Francoskem pala s konja tako, da bi se bila lahko ubila; nekaj časa je ležala brez zavestnosti. Hvala Bogu, pa se je le malo pobila in nij nobene nevarnosti.

Ruska politika je nekda Slovanom na Balkanu popolnoma prijazna; le z Avstrijo se Rusija še ne more prav porazumeti glede rešenja jutrovega pitanja. — Obe vladi, posebno pa Rusija, želiti, da se ustaja še drži nekoliko mesecev, ker mej tem časom se bo našla prava pot. — Bog daj!

V Parizu se je osnoval mednarodni odbor za podporo ustašev v Hercegovini in Bosni; v tem odboru so odličnjaki vseh narodov in odšel je en ud tega odbora v Ameriko, da tudi tam osnuje podobor. Mnogo denara je uže odbor odposlal v Srbijo —

Srbska skupščina je prestopila na dnevni red bez prošnje, da naj jim pride na pomoč Srbija. Položaj v Srbiji je jako kritičen; sliši se celo marsikaj čudnega. — Menda tudi Srbi in sploh Jugoslavanij nimajo še pravega moža. Vse drugo smo po vedali na drugi strani.

Razne vesti.

(Kmetijska šola v Gorici.) Deželni odbor je objavil sledeč razglas: Dne 1. oktobra se začne podučevanje na deželni praktični kmetijski šoli v Gorici po novih pravilih, iz katerih se tu posnemajo glavne določbe:

§. 1. Namen te šole je, pospeševati pravilno kmetijstvo in pomočne in sorodne obrtnije z ozirom na posebne razmere južnih dežel Avstrijsko-Ogerske države; zlasti se imajo v njej izučiti in izuriti kolikor izrejenici iz vrste poljedelcev, da znajo sami opravljati dotična dela, toliko izrejenici, kateri bodo imeli sodelovati kot kmetijski pomočniki, opravniki (castaldi) ali oskrbniki.

§. 4. Za sprejem izrejenecv treba: a) da so končali 18 leto, b) da so dobre fizične postave, c) da dokažejo dobro zadržanje, d) da so se s kmetijstvom uže pečali in da so za ta namen zadostno podučeni, e) da dokažejo cepljenje koz, f) in da privolijo starši ali njih zastopniki.

§. 5. Število izrejenecv in kako se prihranijo.

Delajoči izrejenici dobé v poslopiju kmetijske šole hrano in stanovanje; za take je odločenih 8 brezplačnih mest, katera podeljuje deželni odbor goriškim deželanom.

Drugi bodo plačevali letnih 200 gld. v dveh odplačilih za vsako poluletje naprej.

Vsi delajoči izrejenici bodo dobivali vsak teden nagrado v denarju primerno narejenemu delu dokazani delavnosti v šoli in na kmetiji in npravnemu zadržanju; to nagrado odloči ravnateljstvo.

Izrejenici-praktikanti-bodo dobivali hrano in stanovanje, za kolikor bo prostora, samo če bodo za to prosili.

Število delajočih izrejenecv je določeno na 24, ono izrejenecv-praktikantov na 8.

Ako bi se jih več za sprejem oglasilo, se bo prednost dajala starejšim in takim, ki bodo predlagali boljše spričevala npravnosti in praktične vaje in vselej z ozirom na primerno razdelitev po posameznih okrajih dežele.

Dokler se ne preskrbè potrebna poslopja, se bodo podeljevali letni stipendiji po 120 gold. tistim, ki se brezplačno sprejmo.

Po vsakem načinu bodo dobivali izrejenici o poludne hrano, ako bodo želeli, sam2 da povrnejo dotične stroške.

Prosilci naj se oglasijo pri ravnateljstvu kmetijske šole.

Prihodnjic priobčimo tudi razloge, na katere se opirajo nova pravila kmetijske šole.

(za Gorice) se nam piše, 8 septembra: Blagovoli, draga Soča, sprejeti par vrstic v Tvoj predalček, da svet izve, kako skrbi naša slavna bramborska razvidnica v Gorici, da se ločijo bramborci po narodnosti, v satnije. O kaj še?! to bi jim delo preveč preglatice! Zadovoljni moramo biti, da nas kakor zmes skupaj stlačijo. Naj veča neprilichnost je tudi, da se podčastniki taki stavijo k vodoni, (zug) ki jezika prostakov ne razumejo. Opaževati moram posebno neke podčastnike druge satnije, pri prvem vođu, v katerem je večina Slovencev. Prvi znači na ime K... s čveterimi platnemi zvezdicami pod brado, ki se pa v ponosu počuti kakovega generala. Slovence strašno črti, in njima zanje družega, kot psolve. Drugi nekov S... sicer je slovenske „race“ pa zna slovenski toliko, da moža „njo“, in ženo „njega“ imenuje, ter vsacega bramborca tika, kakor gg. učitelji v „lementarju“ svoje učence. To pa nij kaj čestno za g. profesorja gim. šol? Se je par drugih gospodčkov, pa nij mi treba jih tukaj imenovati, škoda za papir in črnilo!

(G. ant. Goljevčič), doseđaj učitelj na vadnici v Gorici, je imenovan ravnatelja avstrijske mestjanske šole v Carigradu in je odšel danes na njegovo novo mesto. Z njim zgubi vadnica izvrstno moč.

(Balkan, tužni velikan), pesem, natisneno v zadnjem „Glasu“ uglasbil je g. Leban, in se bo v Gorici o priložnosti pela.

(Razstava šolskih pripomočkov). Kakor smo vže objavili, bodo letos 12. oktobra v Gorici prva razstava učnih pripomočkov. Dasiravno je še dovolj časa, vendar hiti blago od vseh strani. Do zdaj je od 54 razstavljenecv poslalo še le 9. in vže je velika dvorana (105 m.) skoraj polna. Razstave se bodo vdeležili Goričani, Tržačani, Kranjci, Štirci, knjigarji iz Dunaja in Prage pa Videmci.

Nadejamo se, da bode ta razstava mnogo povzdignila naše šolstvo, pa občinstvu pokazala, kaj je dan današnji ljudska šola. To je srečna misel našega mnogo zasluženega derž. šol. nadzornika!

(Vrtaki) studenec iščejo v hribu sv. Gori; prišli so uže 12 sežnjev v hrib in našli so groto.

(Vinorejski kongres) je bil te dni v Trentu; iz naših krajev sta bila tija poslana [gg. Bole in Rihard Dolencec. — Drugo leto bo enak kongres v Mariboru in l. 1877 v Gorici. — V odbor za goriški kongres so uže zdaj voljeni: grof Coronini, predsednik; ravnatelj Monā, Bole, grof Latour, Lewi in Rihard Dolencec.

(Porotna sodnija). Alojzij Knez, o katerem smo zadnjic poročali, da je zatožen uboja, je bil po porotniških spoznan nekrivega. — Al zij Donda iz Morarja na Furlanskem bil je kriv spoznan posilja in obsojen no 1 leto težke ječe. — S tem je končana sedajna sesija.

(Ples v Solkanu). V soboto 25. septembra bode veliki ples v Solkanu. Stroške plača ožja družba narodnih fantov; vsi dohodki pa so namenjeni zapuščenim sirotam hercegovinskih ustašev. Ker je namen tako blag, nadjati se je, da se bode udeležilo obilo rodoljubov od vseh strani. Bolj natančno se bode izvedelo po povabilih.

(Vabilo) k prvi besedi v Sovodnjah. Sovodenjski rodoljubi napravijo s pomočjo nekaterih zunanjih 26. t. m. v šolskej sobani besedo, h kateri uljudno vabi podpisani veselilni odbor. Čisti dohodek je namenjen v nakup učencem tukajšnje šolske občine potrebnih učil.

Program: 1. Pozdrav. 2. Slava Slovencev (petje.) 3. Medaja (deklamacija.) 4. Slovenska deklica (petje.) 5. Rožica (petje.) 6. Na sprehodu (deklamacija.) 7. Slovo od domovine (petje.) 8. Šabljenka (petje.) II. del. 1. Igra „županova Micika“ Šaloigra s petjem v 2 djanjih.

Vstopnina je 20 kr., radodarnosti se ne stavijo meje. Začetek točno ob 6 uri zvečer. V Sovodnjah dne 16. septembra. Veselilni odbor.

(Trebuh ta vrat) si je prerezal nek mladi, zblazneli delavec iz Solkana.

Tvorek zjutraj je všel iz Ritterjevega mlina v Stradica, pa sv. Gori in Gergarju v srajci okoli hodil; tam mošnji ljudje so ga prijeli in v Solkan na dom odpeljali, kder si je pa z nožem vrat in trebuh prerezal. Tekoj poklicani zdravnik mu je rane zašil in sedaj revež terpi v smertnej nevarnosti.

(Nadalje se darovali za Hercegovinske sirote.) V Nabrežini: Občinska denarnica 5 gld., Jan. Caharija, župan 1 gld., Mat. Pertot 1 gld., Jož. Tance 1 gld., Fr. Gruden 1 gld., Jan. Marušič 1 gld., Ignac Tance 50 s., St. Gruden 40 s., M. Pertot 20 s., Jak. Caharija 20 s., Jož. Ceresola 60 s., A. Caharija 12 s., M. Caharija 10 s., Jern. Caharija 10 s., Amalija Gruden 10 s., Al. Gruden 10 s., Lovrenc Kosmina 92 s., J. Tance 10 s., Jan. Gruden 20 s., Fr. Gruden 10 s., St. Pertot 5 s., Jož. Pertot 10 s., Jan. Pertot 10 s., Jož. Pertot 20 s., Jož. Pertot 10 s., A. Pertot 10 s., Nace Gruden 20 s., M. Caharija 10 s., Nežo Gruden 10 s., Jan. Caharija 5 s., Lovr; Radović 20 s., A. Pertot 5 s., Jož. Gruden 20 s., A. Pertot 10 s., Ana Radović 10 s., St. Kiarč 10 s., Jan. Pertot 5 s., Iv. Legiša 10 s., Marije Radović 10 s., M. Caharija 20 s., Poldo Radović 10 s., A. Ukmar 10 s., Franca Caharija 10 kr., Jožefa Tance 20 s., Jan. Pertot 10 s., Radović Mar. 10 s., Jož. Pertot 10 s., Frilga Jak. 10 s., Val. Angeli 30 s., Jan. Metelko 40

s., Kenda Andrej 50 s., M. Caharija 10 s., Legiša Val. 20 s., Morgante Menigo 10 s., Urša Pertot 20 s., Jožef Gruden 50 s., Jožef Caharija 15 s., Jan. Losmina 10 s., M. Črnč 20 s., Seb. Boschetti 1 gld. 60 s., Mih. Žužek 10 s., Ant. Rinaldi 50 s., Al. Rinaldi 50 s., Frilga Andr. 30 s., Al. Marvisi 45 s., Amedeo Venier 50 s., Wolfing 1 gld., Ant. Kosem 10 s., Jož. Pertot 30 s., Jožefa de Lorenzi 50 s., Skupaj 25 gld. 54 s. Se bo denarja sledilo.

Sovodnje: Cevdak Jož. 10 s., Česut Kat. ud 20 s., Lutman Jož. 10 s., Petejan Jož. 10 s., Dolan Ant. 10 s., Devetak Fr. 10 s., Cotič Jan 10 s., Vižintin Mih 10 s., Devetak Jož. 10 s., Česut Jož. 10 s., Butković Valent. 6 s., Boškin Ant. 20 s., Tomšić Ant. 13 s., Cotič Jož. 10 s., Tomšić Jož. 10 s., Miklavž Val. 10 s., Devetak Jož. 10 s., Tomšić Stef. 10 s., Cijan Stef. 10 s., Butković Jož. 10 s.

Ušje. Černic Jak. 10 s., Nanut Jan. 10 s., Petejan Ant. 10 s., Devetak Ant. 25 s., Tomšić Urša. ud. 25 s., Petovlje: Cijan Jan. 20 s., Cijan Andr. 10 s., Devetak Jož. 10 s., Ferfajla Mat. 20 s.,

Doljna Vertojba: Gorkič Ant. 10 s., Gorjan Valent. 10 s., Bagun Andr. 12 s.; skupaj 3 gold. 91 kr.

(Valm daritjem) za uboge Hercegovinske rod-bine izrekamo presrečno zahvalo in ob enem prosimo rodoljube na deželi, da marljive nalaljujejo z nabiro; naj ne opuste nobene prilike. Gledé izkazanih darov bomo ob svojem času položili račun javno v listu in pa še posebno vsem onim gospodom, ki nabirajo darove po mestu in po deželi. Ta teden smo sopet odposlali svoto 120 gld. v Dalmacijo in še v tem tednu odšla bode druga pošiljatev. Čitalnice, ki besede napravljajo v korist ubogim hrcegovinskim družinam, dotične zneske lahko direktno pošiljajo pod naslovom: Gosp. Iva n Vrankovič, predsednik odbora za podporo ubozih v Avstrijo pribežlih družin bosniških in hrcegovinskih v Zadru. (Zara). Dotične zneske pa naj tudi Soči naznanijo.

Janez Keršovani

civilni inženir

je odprl svojo pisarno v Gorici Contrada Municipio (magistratni ulici) št. 391 v. I. nadstropji: Priporoča se sl. občinstvu za vsa tehnična dela, to je razne stavbe, ceste, mostove i. t. d. za izdelovanje načrtov, proračunov. in nadzorovanje pri raznih stavbah, s kratka za vsa opravila, ki spadajo v inženirsko stroko, obljubuje hitro, natančno in ceno postrežbo strank.

BERITE, SAI NIČ NE STANE

Sedemnajstega septembra tek. leta bode v Nabrežini somenj. Somenj je bil tukaj zmerom prav živahen bodisi gledé krojnega blaga, jestvin, sploh sadja, pohištva, vinskega posodja in siceršnjega lesu kakor tudi glede kupčije z živino. Podpisano županstvo se torej nadeja za gotovo, da prijdejo v obilnem številu g. prodajalci in kupovalci ta dan počastit Nabrežino, ki je bode vesela in odkrito srčno sprejela.

Nabrežinsko županstvo 6. avgusta 1875.

Janez Caharija. župan. l. r.

Nova fabrika v NABREŽINI za likerje.

	za bokal	za vedro	
		gold.	solid.
Rum, prav jamajsk prve cene	65	26	—
„ „ „ druge „	—	—	—
slivovec 1. vrste	60	24	—
„ „ „ druge „	—	—	—
Kleger 1. vrste	65	26	—
Tropinsko žganje, prve vrste	60	24	—
Janeževce po franc. okusu 1 vrste	50	20	—
„ „ „ druge „	40 i 30	16 i 12	—
Brinjevec prve vrste	65	26	—
„ „ „ druge „	—	—	—
franko postaja NABREŽINSKA.			

Poskusite! Kar se tiče dobrote zgoraj imenovanih pijač stoji Nabrežinska fabrika v prvej vrsti, KER DELA SE SADIEM. Lastnik tej novej fabriki je:

Anton Karis.